International

scientific and practical conference

DECEMBER 6
2024

2024

STDF

Science technology& Digital finance

Google Scholar

The main directions of socio-economic development of New Uzbekistan: problems and solutions

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

JIZZAKH BRANCH OF THE NATIONAL UNIVERSITY OF UZBEKISTAN NAMED AFTER MIRZO ULUGBEK

Scientific journal of Science technology & Digital finance

The main directions of socio-economic development of New Uzbekistan: problems and solutions collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic

(December 6, 2024)

(Part 1)

Jizzakh-2024

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024

The main directions of socio-economic development of New Uzbekistan: problems and solutions collection of materials of the international scientific and practical conference on the topic – Jizzahk: Department of economics and tourism of Jizzakh branch of the national university of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek, December 6, 2024, 450 pp.

Editors in charge: DSc.prof. Turakulov O.X., PhD. O'ralov A.I.

In the collection of materials of the conference, the role and role of Science, Education and production in the era of globalization, the pressing problems of the issues of interaction of these processes, feedback on their solutions were presented by mature specialists of the field.

In addition, research on the scientific and practical topic, carried out in the economics, Exact Sciences, Natural Sciences and socio-humanities during the globalization period, information is presented in the scientific and practical fields, which includes the latest innovative technologies in the fields of production.

It can be argued that this collection is one of the specific intersections of current thoughts and innovative ideas of the world of science. This scientific and practical conference was actively attended by professors and scientific researchers engaged in scientific research in Uzbekistan and foreign countries. In increasing the position of the scientific and practical conference, the professors and teachers of domestic and foreign higher educational institutions made a significant contribution.

Professors and teachers of foreign higher educational institutions who actively participated in the work of the conference made a worthy contribution to the high level of interaction with scientists of our country. The processes of international cooperation with foreign countries and exchange with them in the field of Science in the era of globalization have a positive effect on the development of Higher Education, the fields of Science and production. The materials of this conference are special in that they include a wide range of research, from theoretical developments to practical solutions, demonstrating the diversity of approaches and directions in this area.

In conclusion, it should be noted that this scientific and practical conference will be a very useful collection for everyone who is interested in modern research in the fields of further development of Higher Education, Science, Education and production in the era of globalization. The authors are responsible for the content and quality of the articles and abstracts included in the collection.

SECTION 1.
PRACTICAL RESULTS AND PROSPECTS FOR EXPANDING YOUTH PARTICIPATION IN THE PROCESS OF DEVELOPING THE ECONOMY OF NEW UZBEKISTAN

YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH BARQAROR RIVOJLANISHNI TA’MINLASHNING ASOSI

p.f.d., prof. Turakulov Olim Xolbutayevich

O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali
olimxolbotaevich@gmail.com

Annotatsiya: O‘zbekiston Respublikasi so‘nggi yillarda barqaror rivojlanish va ekologik muvozanatni ta’minlash maqsadida “yashil iqtisodiyot”ni rivojlantirishni ustuvor yo‘nalish sifatida belgilab kelmoqda. Bu jarayon global iqlim o‘zgarishi, tabiiy resurslarning cheklanganligi va ekologik xavfsizlik muammolari ortib borayotgan davrda alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu ilmiy ish mamlakatimizda bu sohada amalga oshirilayotgan asosiy chora-tadbirlar va tashabbuslarni yoritishga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: Yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, ekologik xavfsizlik, energiya samaradorligi, qayta tiklanuvchi energiya, resurs tejamkorlik, iqlim o‘zgarishi, innovatsion yechimlar, davlat-xususiy sheriklik, issiqxona gazlari, sanoatlashtirish, ekologik texnologiyalar, organik qishloq xo‘jaligi.

O‘zbekistonda iqtisodiyotni tubdan isloh qilish, bazaviy tarmoqlarni modernizatsiya qilish va diversifikatsiyalash hamda hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan teng rivojlantirish bo‘yicha keng qamrovli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

2019-yilning 8-9-iyul kunlari Toshkent shahrida Yevropa va MDH mamlakatlari ishtirokida “yashil iqtisodiyot” masalalariga bag‘ishlangan mintaqaviy vazirliklar konferensiyasi o‘tkazildi. Tadbirda normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, davlat va xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish orqali innovatsion yashil investitsiyalarni qo‘llab-quvvatlash masalalari muhokama qilindi. Shu yilning o‘zida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4477-sonli “2019 — 2030-yillar davrida O‘zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” qarori bilan O‘zbekistonda “Yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi” qabul qilindi. Ushbu hujjatning asosiy maqsadi resurslardan samarali foydalanish, iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida ekologik toza texnologiyalarni joriy etish va uglerod chiqindilarini qisqartirishdir. Mazkur

strategiya 2030-yilgacha bo‘lgan davrni o‘z ichiga oladi va quyidagi yo‘nalishlarni qamrab oladi:

- energiya samaradorligini oshirish;
- qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish;
- chiqindilarni qayta ishlash tizimini takomillashtirish;
- suv resurslarini samarali boshqarish.

Yashil iqtisodiyotning muhim yo‘nalishlaridan biri energiya manbalarining qayta tiklanuvchan bo‘lishidir. O‘zbekistonda quyosh, shamol va gidroenergiya loyihalari faol rivojlantirilmoqda:

- Quyosh energiyasi: Navoiy viloyatida 100 megavatt quvvatga ega quyosh elektr stansiyasi ishga tushirildi. Bu Markaziy Osiyodagi birinchi yirik loyiha hisoblanadi.
- Shamol energetikasi: 2024-yilga kelib shamol energiyasi quvvatini 1 gigavattga yetkazish rejalashtirilgan.
- Gidroenergetika: O‘zbekiston gidroelektrostansiyalar tarmog‘ini kengaytirish orqali suv resurslaridan ekologik toza foydalanishni maqsad qilgan.

Qishloq xo‘jaligi sohasida suv resurslaridan tejamkor foydalanish va tuproq unumdorligini tiklash bo‘yicha bir qator loyihalar amalga oshirilmoqda. Jumladan, tomchilatib sug‘orish texnologiyasi joriy etilmoqda, bu suv sarfini sezilarli darajada kamaytiradi, kimyoviy o‘g‘itlar va pestitsidlardan foydalanishni kamaytirish maqsadida organik dehqonchilik amaliyotlari rivojlantirilmoqda, ko‘chat ekish kampaniyalari orqali o‘rmon maydonlari kengaytirilmoqda.

Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishning yana bir muhim yo‘nalishi shahar infratuzilmasini modernizatsiya qilish va ekologik tozaligini ta’minlashdir. Bu borada ham mamlakatimizda bir qator salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Xususan, Toshkent shahrida elektr transport (masalan, elektrobuslar va elektromobillar) keng joriy etilmoqda, qattiq chiqindilarni boshqarish bo‘yicha zamonaviy zavodlar qurilmoqda, hhaharlarni obodonlashtirish va yashil maydonlarni kengaytirish orqali havoning sifatini yaxshilash choralari ko‘rilmoqda. Bularning barchasi mamlakat ekotizimini yaxshilash bilan bir qatorda barqaror iqtisodiy rivojlanishni ham ta’minlaydi.

2019 — 2030-yillar davrida O‘zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tish strategiyasini amalga oshirish natijasida 2030-yilga borib mamlakatimizda bir qator salmoqli natijalarga erishish kutilmoqda. Jumladan, issiqxona gazlarining yalpi ichki mahsulot birligiga nisbatan solishtirma ajratmalarini 2010-yildagi darajadan 35 foizga qisqartirish; qayta tiklanuvchi energiya manbalarining ishlab chiqarish quvvatini 15 GVtga oshirish va ularning ulushini elektr energiyasini ishlab chiqarish umumiy hajmining 30 foizidan ko‘prog‘iga yetkazish; sanoat sohasida energiya samaradorligini kamida 20 foizga oshirish; yalpi ichki mahsulot birligiga to‘g‘ri keladigan energiya sarfi hajmini, shu jumladan qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish hisobiga 30 foizga kamaytirish; iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida suvdan foydalanish samaradorligini sezilarli darajada oshirish, 1 million gektargacha

Department of Economics and tourism of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
6.12.2024

maydonda suv tejovchi sug‘orish texnologiyasini joriy etish; yiliga 200 million ko‘chat ekish va ko‘chatlarning umumiy sonini 1 milliarddan oshirish orqali shaharlardagi yashil maydonlarni 30 foizdan ortiqroqqa kengaytirish; Respublika o‘rmon fondi zaxiralari ko‘rsatkichini 90 million kub metrdan ortiqroqqa yetkazish kabi natijalar. Bundan tashqari, strategiyani amalga oshirish iqtisodiyotning energiya samaradorligini oshirish sohasida boshqaruvni yaxshilashga, tabiiy resurslarni saqlash va ulardan oqilona foydalanishga, issiqxona gazlarining ajratmalarini kamaytirishga, “yashil” energiyadan foydalanishni ta’minlashga, “yashil” ish o‘rinlari yaratishga va iqlim barqarorligiga erishishga xizmat qiladi.

O‘zbekiston Birlashgan Millatlar Tashkilotining “Barqaror Rivojlanish Maqsadlari” (BRM) doirasida xalqaro hamjamiyat bilan faol hamkorlik qilib kelmoqda. Jahon banki, Osiyo taraqqiyot banki va Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki kabi moliyaviy institutlar bilan tuzilgan kelishuvlar doirasida yashil iqtisodiyot loyihalari uchun milliardlab dollar miqdorida investitsiyalar jalb etildi.

O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar mamlakatning ekologik barqarorligini ta’minlashga, iqtisodiyoti va tabiiy resurslar boshqaruvini ilg‘or texnologiyalar yordamida takomillashtirishga xizmat qilmoqda. Kelajakda bu yo‘nalishda yanada ko‘proq innovatsiyalar va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish zarur. Shu orqali mamlakatimiz yashil iqtisodiyot sohasida mintaqadagi yetakchi davlatlardan biriga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori, “Yashil iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi”, Toshkent, 2019.
2. Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Barqaror rivojlanish maqsadlari: Iqlim o‘zgarishi va yashil iqtisodiyot, https://www.un.org.
3. Jahon Banki, “O‘zbekistonda qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish istiqbollari”, Toshkent, 2022.
4. Osiyo Taraqqiyot Banki, “Barqaror iqtisodiyot uchun innovatsion texnologiyalarni joriy etish”, Manila, 2023.
5. “Yashil iqtisodiyot bo‘yicha mintaqaviy vazirliklar konferensiyasi”, Toshkent, 2024-yil 8-9-iyul kunlari, Konferensiya materiallari.
6. Erohin V.V., “Yashil iqtisodiyotning global muammolari va mintaqaviy tajribalar”, Moskva, 2021.
7. Xolbo‘tayevich T. O., Achilovich K. O., Rashitovna K. N. O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyot sohasini rivojlantirish davrida korxonaning intelektual resurslarini boshqarish //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – С. 65-68.
8. Тўрақулов О. Х. Ахборотлаштирилган таълим муҳитида кичик мутахассислар тайёрлашнинг илмий-методик таъминотини такомиллаштириш //Педагогика фанлари бўйича докторлик (DSc) диссертацияси автореферати. – 2017.